

**Образложение за задржувањето на стапката на противцикличниот
заштитен слој на капиталот за изложеностите на банките во
Република Северна Македонија на 1,75%**

(„Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 199/24)

Врз основа на редовната квартална оцена на системските ризици, којашто ги вклучува податоците за вториот квартал од 2024 година, вклучително и последните расположливи податоци, Извршниот одбор на Народната банка донесе одлука за задржување **на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите на банките во Република Северна Македонија во висина од 1,75% од активата пондерирана според ризиците, применлива во четвртото тримесечје од 2025 година.** Стапките на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите на банките кон клиенти од други земји ќе се применуваат во согласност со висината на стапката којашто е утврдена од надлежниот орган на другата земја.

При претходната квартална преоцена на висината на овој заштитен слој на капиталот, покрај податоците за првиот квартал од 2024 година, беа земени предвид и последните расположливи податоци, односно оцените дека сè уште има неизвесности од окружувањето, повторното забрзување на цените на пазарот на станови, високиот раст на станбените кредити, а сето ова во услови на сигурен и стабилен банкарски систем, чија профитабилност, иако поумерено, и натаму се зголемува.

Оцената на цикличниот системски ризик за утврдувањето на висината на противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите во Република Северна Македонија вклучува анализа на основниот¹ и на дополнителните показатели за системски ризик. Заклучно со вториот квартал од 2024 година, основниот показател **и натаму е негативен, но** е под неговиот долгорочен тренд. Кредитната активност е солидна и забрзува, растот на годишна основа изнесува 6,5% (јуни 2024 година) и е повисок од растот од 4,3% на крајот од 2023 година. Цените на становите во вториот квартал од 2024 година пораснаа за 11,5% на годишна основа, што претставува значително забрзување на растот во споредба со првиот квартал од годината (4,7%). Токму овие движења беа предвидени при оцената направена за претходната одлука, надополнети со високата стапка на раст на станбените кредити, којашто подолг период е малку над 10%.

Банкарскиот систем е сигурен и стабилен во услови на ниско системско остварување на кредитниот ризик, висока профитабилност и солидна солвентност, како и одржување соодветно ниво на ликвидност, а редовните стрес-тестови ја потврдуваат отпорноста на банкарскиот систем на различни шокови. Во второто тримесечје од 2024 година, стапката на адекватност на капиталот достигна 19,0%, што едно од историски највисоките нивоа, а кредитното портфолио и натаму е со добар квалитет. Се забележува одредено влошување на квалитетот на портфолиото на домаќинствата, овие трендови внимателно се следат и засега не се причина за загриженост, особено имајќи ги предвид макропрудентните мерки коишто Народната банка ги презема

¹ Според регулативата, доколку основниот показател, односно отстапувањето на стапката на кредитите (кредити/БДП) од нејзиниот долгорочен тренд, е еднакво или помало од 2 процентни поена, противцикличниот заштитен слој на капиталот за изложеностите во Република Северна Македонија изнесува 0%.

во доменот на кредитирањето на физичките лица. Стапката на нефункционални кредити кон нефинансиските субјекти изнесуваше 3,1% (јуни 2024) и е повисока во споредба со крајот на 2023 година, поради регулаторни промени коишто повеќе се одразија врз кредитите на домаќинствата, отколку на корпоративниот сектор. Според последните расположливи податоци (август 2024), стапката на НПЛ за претпријатијата и за вкупното портфолио се непроменети и изнесуваат 3,7% и 3,1%, соодветно, а стапката за портфолиото на домаќинствата минимално се зголеми до 2,6%. Профитабилноста на банкарскиот систем е висока при побавен, но висок раст на добивката во првото полугодие од 2024 година, а вредноста на показателите POAA и POAE во второто тримесечје од годината достигна 2,5% и 19,8% соодветно. Показателите за ликвидноста се задржаа на своите вообичаени нивоа.

Народната банка и натаму внимателно ќе ги следи системските ризици и ќе ја преоценува висината на стапката на противцикличниот заштитен слој на капиталот на редовна квартална основа. Притоа, во случај на значително остварување на ризиците во билансите на банките, имајќи ја предвид природата на противцикличниот заштитен слој на капиталот и насоките на релевантните европски институции, Народната банка може да ја оцени и потребата од негово делумно или целосно ослободување, како поддршка на работењето на банките при евентуални неповолни сценарија.